

nélkül is az 1881. évi XLI. tc. 45. §-ában felsorolt feltételek alatt megkezdhetők legyenek. Budapest, 1926. évi április 29.

A miniszter helyett: Olvashatatlan aláírás h. államtitkár.

A rendelet alapján tehát a városhoz már most joga van az egyetemi építkezések számára szükséges telkek és házak kisajátítására és a telkeket a kisajátítási eljárás befejezése, a ta-

lajdenosok kártalanítása előtt birtokba is veheti. Az üres telkeket azonnal, a beépítetteket azonban csak akkor, ha a rajtuk lévő ingatlan értékét a szakértő bizottság már megállapította.

A város most már beszűnteti a telekiulajdonosokkal való alkudozást, az eddig megvásárolt területeket kifizeli, a többi azonban kisajátítási jogával szerzi meg és a kisajátítási árak megállapítását a bíróságra bízta.

Hét új kényszeregyezés.

A szegedi törvényszékhez az utóbbi napokban ismét nagyobb számban futottak be a fizetésképtelenségek és csődök, amelyek a gazdasági élet még egyre húzódo súlyos válságát mutatják.

Igy kényszeregyezéseket kértek: Csépi János makói textilkereskedő. Vagyona 333 millió, tartozása 637 millió. A felajánlott kvóta 40 százalék. Vajda Antal makói rőföskereskedő 385 millió korona tartozással. Felajánlott kvótája 40 százalék.

Szegedről Kohn Manó rövidáru-kereskedő. Vagyona 170 millió, tartozása 303 millió korona, felajánlott kvótája 40 százalék. Basch Albert divatárukereskedő. Vagyona 265 millió,

tartozása 407 millió korona, felajánlott kvótája 40 százalék. A törvényszék csődönkívüli kényszeregyezéseket rendelt el Dóczy István szegedi paprikakészítő, míg csődnyilatkozat Sebők Mihály Fia szegedi vaskereskedő-cég ellen.

Legújabb kényszeregyezéseket kért Kroó Imre bor- és sörnagykereskedő és özv. Kroó Jánosné Károlyi-uccai bázáros. Özv. Kroó Jánosné kényszeregyezési kérelmét a törvényszék először elutasította, mivel az új kényszeregyezési rendelet szerint két éve még nem állt fenn üzlete. A hitelezők ötven százaléka azonban a szavazásnál a kényszeregyezés elrendelése mellett foglalt állást, úgy, hogy a törvényszék erre mégis elrendelte a kényszeregyezési eljárást.

A napkirály történetirő Rákócziáról és az utolsó francia-magyar szövetségről.

A fejedelem versaillesi élete és személyes vonatkozásai XIV. Lajossal. — Új historikumok Rákóczi franciaországi emigrációjából.

Páris, április hó. (A Delmagyarország tudósítójától). Történetirők tudják, de a magyar közönség előtt kevésbé ismeretes a tény, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem volt az első, aki egész Európában, de különösen Franciaországban tette szimpátiussá és népszerűvé a magyarságot.

Kollonics nevelte és a bécsi jezsuiták kulturája mégis gyökerében francia volt, jól beszélt és elég jól írt franciául. Memoir-jait, végrendeletét és történelmi munkáját a „Histoire des Revolutions de Hongrie”-t franciául írta. Ő volt az első frankofil politikus, aki nagy koncepcióval akarta összekötni nemzete sorsát az akkori hatalmas Franciaországgal, a Napkirály birodalmával, hogy gyökerében elvágyja Ausztria zsarnoki, nemzetellenes törekvéseit és hogy szabadságot, teljes állami függetlenséget szerezzen hazájának.

A jubileári Rákóczi-év alkalmával nem lesz tehát érdektelen fölleveníteni azokat a részben elfeledett, részben új történelmi adatokat, amelyekhez itt Párisban könnyebben hozzáférhet a kutató és amelyek a kortársak pragmatikus följegyzései alapján világítják meg a nagy magyar hőrsz életét, terveit és törekvéseit a francia exiliumban.

Hé! Herceg!

Rákóczi minden gondolata abban a szent célban összpontosult, hogy kivívja hazájának a szabadságot.

Memoir-jában, amelyet a kamalduli barátok kolostorában kezdett meg és Rodostóban fejezett be, (eredetiét a Britisch muzeum őrzi) ezeket írja:

„Oh, örök igazság! Kinyilatkoztatom előttem bátran és önként, hogy minden cselekedetem célja egyedül a Szabadság szerete volt és a vágy, hogy hazámat az idegen járom alól felszabadítsam.”

Mikor a kuruc hadjárat második esztendejében József császár békét ajánlott neki és amikor azt a fejedelem visszautasította, a következő levelet kapta a vérgisértett császártól:

„Hé bien! Prince! Vous vous fiez aux promesses de la France, qui est l'hôpital des princes qu'elle a rendu malheureux par le manquement à sa parole et à ses engagements, vous serez du nombre et vous y mourrez!”

Hé! Herceg! Hát annyira bizik ön Franciaország ígéretében, amely ispotálya azoknak a fejedelmeknek, akiket szőszegéssel és hütlenséggel szerencsétlenekké tesz? Ön is ezek közé a fejedelmek közé tartozik és ott fog ön is meghalni majd, Franciaországban!

Rákóczi válasza komoly és határozott:

„Nem törődöm semmivel, — írja — legkevésbé Franciaország viselkedésével, sem a sorssal, amely rám vár. Az én célom, vágyam és sorsom, hazám és nemzetem sorsa!”

A „Comte de Sáros” Versaillesbe érkezik.

Ez a sötét sors, a magyar tragédia és a magyar mártírium valóban elkövetkezett. Rákóczi Lengyelországon át menekülve közeledik Franciaország felé.

A versaillesi udvarban, a spanyol etikett ragyogásában a barokk idők udvaroncái között valóságos szenzáció volt érkezésének híre. Egy Dan-

geau nevű márk Journal című ujságja naponta hírt ad róla. (Voltaire „XIV. Lajos udvara” című nagy művében „szerencsés játékosnak és piperkőcnek hívja Dangeau márkot és ujságjárót megjegyzi, hogy annak színvonala egy inas szellemi szintjén mozog. Boileau és Montesquieu, a kor másik két történetirője is megemlékeznek erről a márkiról, még pedig úgy, hogy nem tudott egyebet, mint vigyorgni és szerelmeskedni.)

De mert pletykákat írt Dagneau, annál érdekesebbek a Rákócziáról szóló tudósításai.

1712 november 7-iki dátummal találjuk az első értesítést:

„Rákóczi herceg Danczigban behajózott egy angol vitorlásra, hogy Franciaországba jöjjön. Azt hiszik, hogy a hónap végéig Versaillesben marad.”

1713 január 13-án ezt írja a Journal:

„Az erdélyi fejedelem Rouenből Angolországba érkezett. Innét Párisba indul és a jövő szerdán szerencsések leszünk látni őt. M. de Luxembourg már megbízást nyert a királytól, hogy a vendégnek inkognitóban kell maradnia. Fogadtatása így a nagyméltóságu férfiú fogadtatása lesz, aki ezt méltán meg is érdemli.”

A későbbi jelentésekből megtudjuk, hogy valóban megkülönböztetett módon fogadták a franciák a fejedelmet. Luxembourg elszállásolta és fölajánlotta neki saját párisi palotáját.

Tizennégy napra rá, február 13-án fogadta Rákóczi XIV. Lajos. Breteuil báró, a szertartásmester a király kis fogadószobájába vezette és amikor a fejedelem belépett, Breteuilnek vissza kellett vonulnia. Nem is volt akkor más a királynál, mint Torcy, a külügyminiszter. Rákóczi a kihallgatás után nagyon meglegedettnek látszott. Tényleg inkognitóban maradt, Sáros grófnak címezte magát, de rangját, államfői mivoltát mindenki ismerte. Alig hagyta el az udvart és a királyt majdnem minden vadászatára elkísérte és sokszor beszélgetett vele.

Saint Simon, Voltaire mellett a kor legszámtalóbbabb historikusa, különben kortársa és személyes ismerőse ezt a jellemzést adja róla:

„Keveset beszélt, főleg önmagáról keveset. Rendkívül nemes férfiú (Un fort honnet homme) egyenes jellem, igaz és derék. Vonzó külsejű és erős, amellelt istentűz, anélkül, hogy mutatná, de anélkül, hogy eltitkolná azt. Egyszerű és közvetlen jelenség, titokban sokat ad a szegényeknek.”

Május 25-én ünnepelte Páris az utrechti békekötést. Ez alkalomból De Fresnes, Páris kormányzója nagy mulatságot rendezett, de Sáros grófia nem vett részt a vacsorán. „Természetes — írja Saint Simon —, hiszen ez a béke az ő legnagyobb ellenségével, az osztrák császárral kötött meg.”

Junius végén Rambouillet-be vadászni ment az udvar. A szarvasvadászok öltözetében jelent meg itt a fejedelem, holott ezt az öltözetet csak a király engedélyével használhatták az udvaroncok. Mikor a király megpillantotta, így szólott hozzá:

— Monsieur! Vous m'avez fait plaisir et un homme comme vous fait honneur à l'équipage.

— Uram! Szívességet tett nekem, mert olyan férfiú, mint ön, csak becsületére válik a lovas-kísérletnek.

Az a tény, hogy az udvar kisebb vadászakastélyai-
ban, Rambouillet-ben, Marly-ban és Clagny-ban

valakinek külön lakosztálya lehetett, bizonyítja, mily különös kegyben állott XIV. Lajosnál a fejedelem.

Egy vadászat alkalmával a Rambouilleti kastélyban maga a király is meglátogatta. Érdekes, hogy amikor Rákóczi a fogadás etikett-formaságait a szertartásmesterrel megbeszélte, át akarta ölelni a királyt az üdvözlés helyett, hazája szokásai szerint, de kérték, hogy ezt a szokatlan dolgot mellőzze.

1714 október 1-én Fontainebleauban, az udvari vadászaton a fejedelem leesett vágató paripájáról és fején veszedelmesen megsérült. Súlyos sebe dacára lovon maradt mégis, később eldült és sokáig ápolták azután.

Ezekből az idegen följegyzésekből, ime, megdöbbentő érdekességgel bontakozik ki a nagy fejedelem alakja. A büszke, önértelmes nagyúr, a szimbolikus magyar jellem és nem csoda, hogy megcsodálta és hódoló tisztelettel vette körül Európa leghatalmasabb királyságának udvara.

Miért vonult vissza Rákóczi a kamaldulok kolostorába?

A jellemében található meg ennek az érdekes kérdésnek kulcsa is.

Nem akarta kompromittálni szövetségét és barátját, XIV. Lajost, akinél többször intervenáltatott Lipót császár és kérte a veszedelmes rebellis eltávolítását.

Még Lajos halála előtt, önként vonult el a fejedelem a grosboisi kolostorba. Látszólag azért, hogy vallásos elmerülésben éljen, tényleg mégis élénk figyelemmel kísérte a politikai konstellációkat, tárgyalt a cárral, levelezett a porlával, a lengyel és svéd királyokkal és egy pillanatig sem feledte életének célját és hazája felszabadításának ügyeit.

Egy hírlapi tudósítás keretében nem foglalhatók össze mindazok a drámai részletek, amelyek ebből a visszavonultságból rajzolják meg a legnagyobb magyar mártír tragédiáját.

A fejedelem versaillesi élete és személyes vonatkozásai mégis a legérdekesebbek talán, amelyek a magyar közönség előtt új képeket tárnak föl ahhoz a drámához, amely a legdicsőségesebb és legsomorubb a magyar történelemben.

Terecsényi György.

KNAPPE-KERT megnyitása ma este

Szavartolt, vegytiszta akác-

MÉZ

a mai naptól kezdve minden mennyiségben nagyban és kicsinyben 14.000 korona. Viszonteladónak megfelelő árendedmény. Telefonon megrendelt mézet azonnal házhoz szállítunk.

SZEGEDI MÉHÉSZET

Szt. István tér 5. sz. Telefon 13-86. 231

Női kalap ujdonságok

megérkeztek

és legolcsóbban kaphatók. 808

KnittelKonrad

Iskola ucca 26. sz.

Alakításokat a legutá-
nyo-abb áron vállalunk.

KÖSZÖNETNYILVÁNTÁS!

Mindazon autótulajdonosoknak, autófuvárosoknak és a Szegedi Motor és Kerékpár egyesületeknek és az összes kartársunknak, kik szerencsétlen véget ért

Herédi Kálmán

temetésén résztvettek, azonkívül László Andor, Károlyi Árpád és külön Szabadi Józsefnek, ki oly fáradhatatlanul dolgozott érdektünkben, fogadják ezuton, el nem muló halás köszönetünket

A Taxi vállalat vezetősége és alkalmazottai